

ΝΕΟΙ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ

ΤΟΥ Χ. ΘΑΝΟΥ ΔΟΓΑΝΗ

ΚΑΡΔΙΑΣ ΣΠΑΡΑΓΜΟΣ

Μικρός, βοσκοῦσα τὰ πρόβατα τοῦ πατέρα μου στὰ λιβάδια, πού δροσίει ὁ Ἄρραίνιος ποταμός. Ἐκεῖ στίς χλωράς τὴν ἀνοίξη χαρόμοις νὰ παίζω ὀλημερίς μὲ τ' ἀρνιά μου. Τὰ μάθαινα τὸ κουτούλημα,

στένοντας ὀρθή τὴν ἀπαλήμη ἀντικυρῶς... Ἐκείνα ρεθίζονταν, πλωπατοῦσαν, σήκωναν τὸ λυγρὸ κορμάκι ἄλλοθι στὰ πσινα καὶ μ' ἓνα χαριτωμένο πῆδημα κατέβαζαν πεισματωμένα τὸ κεφάλι στὸ γέρι μου. Ἄλλοτε πάλι χοροπηδῶσα μαζί τους στὰ χλωρὰ τοιφύλλια, ἢ τὰ ἔαρφα μ' ἄγρια σουρατὰ καὶ καθὼς τρόμαζαν κ' ἔτρεχαν πέρα σμμαζιμένα ὅλα ἐνα κουβάρη, ξεκαρδιζόμενον στὰ γέλια.

Τὰ μεσημέρια δταν στάλιζε τὸ κοπάδι μου στὴν ἀκροποταμιά στοὺς ἰσκιούς τῶν πλατανίων, θυμοῦμαι πούδερνα ξεχωριστὴ φροντίδα γιὰ τὸ μπροστάρη. (1) Τὸ τάγιζα μ' ὄχι διαλεχτὸ χοιρῆτι ἐλα μαζέψει, τὸν γάιδενα καὶ τὸν πότιζα νεράκι στὴ ζωφτα μου. Ὑστερα τοῦπλεκα στεφάνη ἀπὸ παπαρούνης κ' ἀγριοβιολέττες κ' ἀνθὸς ἀσφοδελίων καὶ τοῦ τὸ κάρθια κάρθια στὸ κεφάλι, γιὰτὴν τάχα ὁ ἀρχηγὸς τοῦ κοπαδιοῦ. Ὁ ἄγαπημένος μου κριγὴς, δειχόντις τὴν ἀγάπη του κ' ἐκίενοι, ἔτριβε τὴν μούρη στὰ γόνατά μου, ἢ μούγγιψε τὰ χέρια καὶ τὸ ζουτέλο.

— Ἔγωμ! Ἔγωμ! Ἔγωμ! σαλάρια δταν σκάριζα κάθε αὐγὴ τὸ κοπάδι μου κ' ἐνοιόμια τότε τὰ στήθεα μου ν' ἀνοίγων, νὰ πλαταιῶν καὶ νὰ φουσκῶν ὡς ἄπανο ἀπὸ ὕγεια. Πόσο χαρόμοις καὶ τοῦτο τὸ μεγάλο ἀγαθὸ πού μούδινε ἢ παρθένα ἢ φύση! Ἐνοιόμια τὸ ἄιμα μου νὰ βράζη, νὰ κλωσῶ μέσα στίς φλέβες, νὰ μού φωντῶν τὸ μυαλό καὶ νὰ μὲ βιάζῃ σὲ κάθε λογιζέλλα. Κυλιόμουν, ἔπερνα τοιγυτίς στὴν χλόη, πεταγόμενον πὺ ἀλαφρὸς καὶ πὺ λυεύτερος κ' ἀπὸ ἀγρόγατο καὶ σκαρφάλωνα στίς πανύψηλες λευκὲς τῆς ἀκροποταμίας ὡς τὴν κορφή κ' ἄφηνα ὕστερα τὸ κορμί μου καὶ γλυστουσα σὰ φιδὶ ὡς τὴν εἶτα.

Μὲ τέτοια κ' ἄλλα παιγνίδια καὶ παλέματα περνοῦσα τὴν ἡμέρα μου στὰ λιβάδια πού δροσίει ὁ Ἄρραίνιος ποταμός τὴν ἀνοίξη ὅπου βοσκοῦσα τὰ πρόβατα τοῦ πατέρα μου κατὰ τὰ μέρη ἐκείνα. Ἐνοιόμια τὸ ζουλάπι μέσα σὲ μιά θυμοχόληση βλάστηση, ὅπου δρόκοι τ' ἀγριοκλήματα τινύζονταν καὶ περιζῶνουν τὸν πλατανίων τῶν κορμῶν καὶ πετόνευ μαυροσπρίανα τὰ βλαστάρια τοῦς ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ πλατανόφυλλα, ὅπου τρυφερά κληροφύλλια καὶ μελισσόχορτα καὶ κληροῦνια βραϊόνουν τὸν ἀέρα μὲ τὴ μεθυστικὴ μυροδιὰ τους, ἀν δὲν ἔπαιζα μὲ τ' ἀρνιά μου ἢ δὲ σκαρφάλωνα στίς λευκὲς, κνηνησὰ γαλάκτις πεταλούδιτες.

Τὴν πρώτη ἀνοίξη πού βγήκα βοσκός, δὲν βόσταναν κατὰ κείνα τὰ λιβάδια ἄλλο βοσκοὶ καὶ ζωμάχοι. Δὲν εἶχα μὲ κανένα συντροφιά καὶ κομβέντα. Μονάγα μὲ τὸ γέγω - Νικόλα μίλαγα πού καὶ ποῦ. Μά κ' ὁ γέγω - Νικόλας δὲν ἦταν ἀνθρώπος μὲ πνοὴ καὶ μιλιὰ. Ἦταν ἓνας σταχυὸς βράχος στὴν ἄλλη ὀχιά τοῦ ποταμοῦ στοῦ Βουνοῦ τὸ ριζό, πού τὸν παρῶμοιασα μὲ κάποιον γέρω τοῦ χωριοῦ. Κάτι τοῦφες ἀγριοθάμνα φυρωμένα ψηλά στὸ κουτέλο τοῦ ἦταν τὰ βασεῖα φρούδια του, πὺ καίτοι ἐνα ἐξόγκημα, ἢ μύτη του καὶ παρακτῶν ἢ σπηλιὰ πού ἔχασκε σκετινί, τὸ ἄστω του. Ἀπαράλλαγα ἔχασκε πάντα καὶ τὸ στόμα τοῦ ἀληθινοῦ γέγω Νικόλα τοῦ χωριοῦ, γιὰτὶ σποτε κ' ἂν τὸν ἔβλεπες χαμοουριῶταν.

Τὸ βράχο μου τὸ γέγω - Νικόλα τὸν ἔβανα μάρτυρα στὰ παιγνίδια μου καὶ στίς τρέλλες μου :

— Ἐ! γέγω - Νικόλα! Κῦττα πὼς πηδάω. Μπορεῖς νὰ πηδάω κ' ἐσὺ σὰν κ' ἔμεινα :

Τὸ δειλινο σὰν ὀπύγερε ὁ ἥλιος κ' ὁ γέγω - Νικόλας χαμῆλων τὸν ἴσκιο του, ἔμοιασε σὰ νὰ κατέβασε στοχαστικὰ τὰ φρούδια σὲ κάποια σκέψη, πού βάραινε τὸ φουσκομένο κουτέλο του. Τότε τοῦ φώναζα :

— Ἐ! Μπάρμπα! Τί σουλογιόματα! Σήκωσε τὰ φρούδια σου νὰ μὲ ἰδῆς πὼς μαθαίνω τ' ἀρνιά μου νὰ κουτούλινα.

Μά τὴν ἄλλη ἀνοίξη εἶχα τίς συντροφίεές μου. Φάνηκε τότε κατὰ τὰ λημέρια μου κ' ὁ γέγω - Δῆμος ὁ βουκόλος τοῦ μοναστηριοῦ, παλιὸς ζωμάχος κ' ἀκουστός σουραυλιτής. Τοῦτος ὁ γερωβοιδολάτης ἀπὸ τίς πωτὲς μέρες πού γνωροσθήκαμε, ἄρχισε νὰ μὲ μαθαίνει τὸ σουραβλί. Καθισμένοι πλάι - πλάι στὴν ἀκροποταμιά τὰ μεσημέρια, πού τὰ ζωντανὰ μὲ ἀποτραβιόνταν στοὺς ἰσκιούς, μ' ὀρμίνευε στὴ γλυκεῖα τὴν τέχνη. Μ' ὀδήγας πὼς νὰ φέρνω πλάγια στὰ γέλιη μου τὸ σουραβλί, πὼς νὰ φουσῶ καὶ πὼς νὰ παίζω τὰ δάχτυλα ἀπάνου στίς κελαιδίστερες τρούλες. Μ' ἔμαθε ὅσα τραγουδία καὶ σκοποὺς σουραβλίσε στὰ νεῖα-

τα του, σὰ γύριζε ξεμάχοις στὸ βουνὸ εἶτε στὸν κάμπο. Ἔτσι βγήκα κ' ἐγὼ γλυκὸς σουραυλιτής κ' ἔμαθα νὰ σκλαβῶν ὅσο τὸ σουραβλί μου ὄλους τοὺς ἤχους : Τοῦ σουραβλὶ τὸ χρυσταλλῶδες γοργοκλαῖδημα, τοῦ ποταμοῦ τὸ βαθύ - βαθύ βουητό, τῶν φύλλων τὸ ἀγροῖο καὶ τὸ ἀναφυλλῶτο στὴ δειλιγὴ τὴν ἀέρα...

Ἐνα μεσημέρι ξεπλωμένος στοῦ ποταμοῦ τὸν ὄχο σουραβλίσε κάποιον σιγαῖο καὶ βαθύ σκοπό, δταν σὲ μιά στιγμή, σηκῶνοντας τὰ μάτια τσάκωσα στὴν ἀντικυρὴ ὀχιά ἀνάμεσα ἀπὸ τίς ἰτιεὲς καὶ τὰ βοτάνια δυὸ βαθεῖα γαλανὰ ματάκια, πού μὲ παρεμόνευαν. Σὰ νὰ τὴν κρατοῦσε ἀκόμα σκλάβω δειμένη στὸ μάτια του ὁ σκοπὸς, δὲν ἔφρασε νὰ κρυφτῆ καὶ τὴν εἶδα καλά. Τοῦ κάμπου οἱ παπαρούνης φούντωσαν ἀπὸ τὴν νεροπὴ στὰ μάγουλά της. Σὰν τὸ τρομαγμένο ζαρκάδι πήδησε πίσω ἀπὸ τίς ἰτιεὲς καὶ χάρη. Γοργὸς σκαρφάλωσα ὡς τὴν κορφή τῆς λευκάς καὶ τὴν εἶδα πού ἀνηρέριζε βιαστικὴ στὴν ἀντικυρὴ βουνοπλαγιά πρὸς τὴ μεγάλη βαλανιδιά, ὀκωμ.στάλιζαν τὰ πρόβατά της. Ὁχε τὴν ἡλικία μου. Ἄκουσα πού τὴ φώναζαν ἀπὸ ψηλά : «Ρηνοῦλα». Τὴν ἄλλη μέρα ἔμαθα ἀπὸ τὸ μπάρμπα-Δῆμο πὼς ἢ Ρηνοῦλα ἦταν ἀπὸ κάποιον χωριὸ πίσω ἀπὸ τὸ βουνό. Ἀπὸ τὸ μεσημέρι κείνο δὲν ἦμουν πειὰ τὸ ἔνοιόμια τὸ ζουλάπι. Κάποιες ἀνησυχίεες προτύγορες μ' ἔξωναν τώρα. Δυὸ βαθεῖα γαλανὰ ματάκια μὲ κνηγοῦσαν, ὅπου κ' ἂν βρισκόμουν. Φωτιεὲς τίνανταν δυὸ ἠεροουλιόκια, φωτιεὲς πού καίγαν τὸ κορμί καὶ φούντωναν τὰ φρένα μου.

Κάποια βαρυνθυμιά μ' ἔπιανε τίς ὄρες τοῦ δειλινοῦ κ' ἤθελα νὰ κλάψω. Πολλὲς φορὲς ἐνοιόμια λενεῖσμένο κοντὰ - κοντὰ τὸ κορμί μου καὶ τὰ κορπια λυμένα. Δὲν ἔπαιζα σὰν πρῶτα μὲ τ' ἀρνιά μου, οὔτε στεφάνια ἔπλεκα γιὰ τὸ μπροστάρη κ' ὅποιο σκοπὸ κ' ἂν ἔπερνα στὸ σουραβλί μου, ἀλλάξε σὰν εἰ γλυκὸ παρῶμο, σὰν εἰ καμῖο. Ὅλα τριγύρω μού τὴν ἔπερναν στὸ νοῦ. Οἱ παπαρούνης τοῦ κάμπου μού θυμίζαν τὰ μάγουλά της ὅτις : τὰ φούντωσε ἢ νεροπὴ ἐκείνο τὸ μεσημέρι. Τ' ἀστερία τῆς νύκτας, τὰ γλαρὰ τῆς μάτια. Ἡ βροσουλά σιμά στὴν καλύβα μου στὴν εἶτα τοῦ γέρικου πρίνου κελαιδοῦσε τ' ὄνομά της. Τὸ ἴδιο τὰ κουδουνάκια τῶν ἀρνιῶν μου. Οἱ βραδυνοὶ τραγουδισταδὲς τῆς ἐξοχῆς, οἱ γυλλοὶ, θαρροῦσα πὼς εἶχανε πάσει τὴν πρώτη σουλοβὴ ἀπὸ τὸνομά της καὶ τραγουδοῦσαν μὲ δαιτὴ ἀτελειότητα : Ρῆν... Ρῆν... Ρῆν... Καὶ λάρωνα τὰ μάτια μου στὸν ἕνο.

Αἰγὴ-αἰγὴ σὰν ἔφτανα στὸ βοσκοτόπι μου, τὰ μάτια μου τὴν ἀναγῆταν πέρα στὴν ἀνικυρὴν πλαγιά καὶ μόνο σὰν ξεχόριζα τὸ ἄσπρο-μαντιλάκι, πού κυμάτιζε στὸν προκρινὸν ἀέρα καὶ τὴν πλουμιστὴ ποδίτσα ἠσάγχε ἢ καρδιά μου. Ἐπερνα τότε ἓνα γλυκὸ σκοπό, μὰ ἢ Ρηνοῦλα δὲν κατέβαινε πειὰ νὰ μὲ παραμονέψει. Μιά μέρα δὲ σουραβλίσε. Χώθηκα μέσα στίς ἰτιεὲς καὶ κῦττα πρὸς τὴν πλαγιά, δίχως νὰ φαινοῦμαι. Τὴν εἶδα νὰ τραγουδῆ ἀνίσχυη καὶ νὰ συγχοκῦτιάζῃ κάτω πρὸς τὸ ποτάμι, σὰ ν' ἀναζήτησε κάτι.

Ἔπειτα πῆγε μὲ τὴ φωνουλί της τὴ γοργὴ κάποιον τραγουδῆ. Τόκανε τάχα ἐπίτηδες γιὰ νὰ φανερωθῶ. Ἔτσι ὅπως ἦμουν λουφασμένος πῆρα τὸ τραγουδῆ τοῦ σουραβλίου. Ἡ Ρηνοῦλα ἔπιανε κ' οὔτε ἔνατραγουδῆσε πειὰ. Ὁ μπάρμπα-Δῆμος μὲ τὸ βουκόλο του κρατοῦσε τώρα σ' ἄλλα σταντοῦπια. Μονο τὰ δειλινα περνοῦσε κατὰ τὰ δικά μου γιὰ νὰ ποτιζῆ τὰ γαλάδια. Τόσο τὸ κυλλέρο, ἔλεγα μὲ τὸ νοῦ μου.

Ἐνα μεσημέρι πού κοίτομουν κάτω ἀπὸ τὸν ταχτικὸ μου γερωπλάτανο κ' ἀγάνετια πρὸς τὴ βαλανιδιά, ὅπου στάλιζε τὸ κοπάδι της, χωρὶς νὰ σουραβλίσε εἶτε κ' ἄλλοιως κ' ἀκούομαι, εἶδα τὴ Ρηνοῦλα νὰ τρέχῃ στο πλάι πέρα κ' ὕστερα πρὸς τὸ ποτάμι κάτου. Παραμέριζε τίς ἰτιεὲς καὶ τὰλλα τὰ θάμνα σὰ νάψαχνε καὶ φώναζε μὲ κάποιον τόν ἀπελειομένο στὴ φωνὴ της : Γιάννο! Γιάννο! Γιάννο! Ἡ καρδιά μου σπαρτάσκει καὶ μὰ φλόγα ἀνέβηκε μέσα στὰ στήθεα μου σὰν ἀκουσα νὰ κρῆξῃ τὸνομά μου. Τινάχτη ἀσθόξ, μὰ ἢ φωνὴ μου πιάστηκε καὶ δὲν μπορούσα ν' ἀπαντήσω. Ἐκείνη δὲ μὲ εἶδε. «Γιάννο!» ἔνατραφῶνασε καὶ τότε μὰ βραχὴν φωνουλί ἀρνιῶν τῆς ἀπάντηςε μέσα ἀπὸ κάτι βατουλιεῖς.

Κακό μου παιδί, γιὰτὶ ἔκομψε ἀπὸ τὸ κοπάδι κ' ἤθεβε καὶ κρυφτηρες στὰ βῆτα : τὸ γλυκομάλοσ. Καὶ γονατίζοντας τ' ἀγκάλισσε ἀπὸ τὸ λαμό, τὸ φίλησε κ' ὕστερα ἀνηρέρισε μαζί του χοροπῆδῶντας. Τάχα ἐπίτηδες τοῦχε δοσομένο τὸνομά μου, δικὸς κ' ἐγὼ στὴν πειὸ γλυκεῖα μου ἀνάβα τὸ δικὸ της : Τάχα γλυκομαλῶνόντας το, γλυκομάλοσ κ' ἔμεινα μαζί : Τάχα τὸ φίλησε ἀπὸ τὴν ἴδια ἀφορμὴ πού φίλω κ' ἐγὼ τίς πειὸ πολλὲς φορὲς τὴν ἀνάβα μου : Διπλῆ, καὶ τριπλῆς φωτιεὲς μὲ περζῶνουν τώρα...

Καὶ ἤθεβε τὸ ἀνεπέντεχο κακό. Κ' ἤθεβε τὴν ἴδια μέρα. Τὸ δειλινο καθὼς βοσκοῦσαν ἤσχη τὰ πρόβατά μου κ' ἐγὼ τὸς σουραβλίσε τὸ σκοπό τῆς βοσκῆς, σὲ μιά στιγμή, τὰ εἶδα νὰ σταματοῦν ἀπότομα ὅλα μαζί, νὰ βλέπουν τρομαγμένα πέρα στὸ βάθος τοῦ κάμπου καὶ νὰ τσουλούνουν τ' ἀπῆτα. Γύρισα καὶ εἶδα ἐκεῖ βαθεῖα στὸ βουνό, τὸ γερωγιόγαντα τὸ Χελμό νὰ χαμῆλων ὡς κάτου σκετινίε κατουφῶ.

Ἀγρεῖοῦσαν νὰ τὸν θωροῦς. Μαῦροι δρόκοι σύγγεφα τὸ ἔνα κατόπι σ' ἄλλο ἀνέβαιναν πίσω ἀπὸ τὴν ῥάχη του καὶ βάραιναν μπρὸς

(1) Μπροστάρης = Τὸ κριαὶ πού ὀδηγεῖ τὸ κοπάδι.

στο κούτελό του κ' όσο ανέβαιναν τόσο χαμήλωνε ως τα ριζά ή κατσούφα του. Ο γερογιάντας μελάνισσε, μελάνισσε και σε μιιά στιγμή μού φάνηκε πως άφηνε ένα βαθύ βρουχιισμό. Μιά κρούα που ήφτανε τότε ως τον κάμπο. Οι φυλλοσιές άχολούσαν κι άνατριχίασε πέρα ως πέρα ή χλόη. Σε λίγο μιιά βουρεία μελανή σκέπη κοκκούδανε πιά τ' ό βουό. Άπανοτά ό άστραπέδες άρχισαν να φτεροκοπούνε και ή βροντή έκαναν τόν τρομαγμένο άέρα να τρομουλιάζει. Σ' όλο τόν κάμπο όμος ελεχ άκόμα ήλιο. Τό κοπάδι μου έαφηνισμένο άρχισε να τρέχει όλόγυρα να σρουρίζη, να σρουρίζη βελάζοντας και τέλος να προγγά όλο μαζί, όρμώντας στόν κάμπο πέρα προς τίς άλλες βουνοπλαγιές, όπου τά μαντριά μας. Στη παραζάλη μου θυμήθηκα νά κντάξω και κατά τά λημέρια τής Ρηνούλης κ' είδα και τά δικά τής πρόβατα κ' έκείνη μαζί να τρέχουν κάτου προς τί σπηλιά του γέρο-Νικόλα. Άκολουθήσα κι' έγω τ' ό κοπάδι μου πού έφρευε φρενιασμένο. Άερικά στροβιλίζονταν σε δαιμονισμένους χορούς. Ξερά φύλλα, φρύγανα, σκόνη, χαλίκια όλα τά σάρωναν από χάρμο, τάφερναν γύρω μέ βία, τά σήκωναν ψηλά σε θολές άεροκόλונες, πού σβούρταν, και σβουρίζοντας μετατοπίζονταν μαζί χοροπηδιστά. Η κρούα πνοή τής μπόρας σάρωνε τώρα από τί μιάν άκρη του κάμπου ως τήν άλλη, ζωντανά κ' άνθρώπους. Τά πρόβατά μου έφρευαν, έφρευαν σά να τά χτύπησε τρέλλα. Τάρναγια μου τινάζονταν σάν τόπια άπάνου από τά ναυτικά και τούς όχτους. Ένας άγιος σάλαος μάς κυνηγούσε. και τά σουρατά, σάν άλλαλητό, σάν άλυτήματα. Η μπόρα όλο και πλάκωνε κι' όλο και πιό σιμά γοιθάμε πίσω μας τήν άνάσα τής. Φεύγαμε, φεύγαμε. Σε μιιά στιγμή κάτι σά σίφωναε μάς άρπαξε τόν φρενιασμένο κλωθογυρισμά του, μάς κουβάριασε, μάς καμταίωσε άνίερα για ένα λεπτό και διάβηκε. Ο χαλασμός έφτανε. Ένα μελανοσκέτιδο άπλόωθη όλόγυρα μέ μιιάς, μέ μόλις ξεσπούσε έκείνο τ' όθεοτικό κακό, έφταντα σάν μαντινάκι και τρύπωντα στή γαμοκέλα μου έγω και στήν άπαγγελή τή στρούγκα του τ' ό κοπάδι μου. Σάν έκείνο τ' όθεοπόνια δε θυμούνταν ούτε οι γεροντότεροι

Ξομάχοι του τόπου. Τό ποτάμι φούσκασε θολό και κόκκινο ώ; άπάνου, πήδησε τ' ό μούδ' όσο από τήν κοίτη του και πελάγωσε όλο τόν κάμπο. Όταν άποτραβήχτηκαν τά νερά και στράγγισε ό κάμπος, οροβόλησα προς τά σταντοτόπια μου. Η καρδιά μου φτεροκοπούσε. Ριζιμά λιθάρια, χαλίκια πού τάχε ξεράσει στο λιβάδι τ' ό ποτάμι, δέντρα σαλατισμένα κάτω, σαπισμένα κούτσουρα, ποιάς ξερε άπό πού κουβαλημένα ως εκεί, μολοσσαν για τ' ό χαλασμό. Τά μάτια μου άνησχα γύρηναν άντίκρυ τή Ρηνούλα. Μά ούτε κείνη, ούτε τά πρόβατά τής φαινονταν πονθενά. Σκαρφίλωσα σε μιιά λείκα για ν' άγναντέμω καλλίτερα. Τίποτα. Είδα τ' ό γέρο-Νικόλα. Ω; άπάνου στο κούτελο τόν ελεχ χτυπήσει ή κατεβασιά. Άπό τ' ό χειλι τής σπηλιάς γλυστούσε μιιά δολοκόκινη λάσπη. Μέσα από τ' ό σκοτεινό της στόμα μού φάνη πως άναδίνονταν ένας κρύος άνασασμός. Κατίβηκα. Κατά τ' ό δειλινό πέρας ό μπάρμπα-Δήμησ και μού διηγήθηκε τή σακαραχική ιστορία. Η φτωχή κοπέλλα ελεχ τρυπώσει μαζί μέ τ' ό κοπάδι τής στή σπηλιά. Όταν γούδντωσε τ' ό κακό, ένα κύμα φαίνεται από τ' ό μανιασμένο ποτάμι έδωκε μιιά και χύμησε μέσα και τή συνετησε μαζί μέ τά λίγα προβατάκια τής...

Πολλές μέρες κοιτόμουν άρρωστος βορειά και μ' έξορεβη ή θέομη και χαροπάλευα. Σηκώθηκα. Ήταν ένα βραδάκι δροσερό και γλυό, όταν βγήκα για πρώτη φορά από τήν καλύβα. Πέρα τ' ό σουραύλι μου και κάθισα στή ρίζα του γέρο-πρ-νου σιμά, στή βουνοπέλα. Οι γούλλοι σάν κάθε βράδυ τραγουδάγαν μέ τόνομα τής. Μά τ' ό τραγούδι τους τώρα μού φαινονταν σά μοιρολόδι. Έφρευε τ' ό σουραύλι στά χείλη μου. Μιά άφρική φωτιά μούχε φροντούσει τά στήθια και τά δάχτυλα τρεμάμενα γύρηναν τίς κελαιδίστες τρύπες. Φύσησα. Ένας λεπτός-λεπτός και βαθύς στεναγμός, και σάν παρδύπου. σάν κλάμα λωβομένομ ζαρκαδιού γάθηκε στόν ήσυχο άέρα και λίγο-λίγο δυνάμωνε και έξασε σε κραυγή. Τά στήθια μου βοδύκωναν, φούσκωναν ως άπάνου. Συνεκαρμένος από τόν άνείκτοτο καμμό, από τ' ό ίδιο μου τ' ό κλάμα, πολέμαγα να ίστορήσω στους άπιστους ήγους όλη τή σφοδρά. Τ' άστέρια όπος σπαταρούσαν κ' άσημαστάλαζαν, μού φαινονταν πως κλαιγαν. Τό μοιρολόδι τ' ό σουραυλιού μου χαμήλωνε, χαμήλωνε και έφηνυχούσε σ' έναν τρομουλιούτο στεναγμό, μά ανέβαινε, βοούτζε, βοούτζε σάν άέρα άνάμεσα σε λόγγο, ή σάν ποτάμι. Τέλος άφου έξασα στήν πιό σπαραχική κραυγή, χαμήλωσε, και έφηνυχούσε σ' έναν πηγμένο λυγμό. Μιά φοκιάση μού φάνη πως έδρασε τά καλάμια π' ό κάτου και κάτι σά βαθύ άναφυλλητό πλανήθη από τί μιάν άκρη του καλαμώνα ως τήν άλλη. Τινάζτηκα ορθός κ' άφου έξασα μέ σκληρότατο χέρι τ' ό σουραύλι μου σε μιιά πέτρα, τρύπωνω στήν καλύβα...

Οι δικοί μου, πού ίσχαν μάθει πια όλα από τά παραμυθιά μου τίς ήμέρες πού χαροπάλευα, μέ πήραν από τή σάπη. Μέ πήγαν στο χωριό και μέ ξανάβαλαν στο σχολείο, πού ελεχα παρατήσει

για να γίνει βοσκός. Μεγάλωσα. Πήγα στήν πόλη σε μεγαλειότερα σχολεία. Γεύτηκα κι' έγω λιγάκι από τ' ό μικρό ποιη τής σοφίας. Βγήκα στόν κόσμο τ' ό μεγάλο. Τό πρώτο φαριμάκι, πού φαριμάκωσε τήν καρδιά μου, τόσο τρυφερό άκόμα, άκούθησε άλλο κ' άλλο, κ' άλλο. Όλο φαριμάκια. Πάλευα μέ τή ζωή στήθος μέ στήθος. Γονάτισα, τακίστηκα, βούλιαξα, σηκώθηκα ξανά και ξανά βούλιαξα. Τι βγήκε; Πικρός ζητιάνος τώρα ζητιάνοιο κάτι από τήν πρώτη μου χαρά. Όταν βουλάει ξενίαστο ληδοβολιστο στις χλορασιές κ' έγμοναζε τ' άρνιά μου να κουτουλάει. Μιά στιγμή από τί θεία στιγμή όταν τούκωσα δυό βαθειά γαλανά ματάκια να μέ παραμονεύουν πίσω από τίς ίπτες και τά βοτάνια. Σε μιάν άπόμωρη γωνίτσα γής πλατάνια κ' άγριοκλήματα μπερδεύονται σε βαθύσκοιατα κούσκια. Ένα ποτάμι κρυσταλλένο περνάει κάτω τους. Λιγά από τί δροσερή πνοή, πού άνασαινει μέσα από κείνα τά βαθύσκοιατα κούσκια, ως ήταν να περάση φευγαλέα από τ' ό μέτωπό μου...

Γυρεύω κάτι από τή βουκολική γαλήνη και ήμερότητα για λίγες στιγμές να μέ γλυκάνω... Νά με! Τσακισμένος ζητιάνος άπλόωνο τ' ό χέρι. Ω! ως ήταν να καθήση στήν παλάμη μου κάποινα γαλιζία πεταλούδιστα σάν έκείνες πού κυνηγούσα μιιά φορά στά λιβάδια, να μ' έλεση μέ λίγη άσημάσκωση από τά φτερά τής και να πετάξει...

Εάνος Δογάνης

ΜΙΑ ΠΑΡΑΞΕΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΤΡΑΙΝΑ

Στόν κανονισμό τής Έταιρίας των Γαλλικών Σιδηροδρόμων τ' ό Βορρά ύπάρχει ένα άθροιο πού λέει τά εξής: *Κάθε ηθοποιός όταν βρισκεται σε τουρνέ, έχει τ' ό δικαίωμα, παρουσιάζοντας τ' ό συμφωνητικό του, νάνέρη σε διαμέρισμα θέσεως άνωτέρας από έκείνην για τήν όποια έχει πάρει εισιτήριο.*

Η ιστορία του άθροιο αυτού ελεν περιεργωτάτη.

Τόν Ιανουάριο τ' ό 1885 ένας γαλλικός θίασος έπήγανε από τήν Άμιένη στή Λίλλη. Ο θιασάρχης ήταν φτωχός και ελεχ άγοράσει εισιτήρια γ' θέσεως για τους ηθοποιούς. Τήν έποχή έκείνη τά βαγόνια γ' θέσεως ούτε έξεσταίνοντο, ούτε στά πλάγια ήσαν κλειστά εντέλως, και οι έπιβάται τουρτουρίζαν απ' τ' ό κρού!

Μιά από τās ηθοποιούς πού ήταν άρρωστη, έβηκε άνυπόφορα, και οι συναδέλφοι τής έσκέφτηκαν να κάμουν έρώνο; για να τήν μεταφέρουν στή β' θέα. Η άρρωστη όμως δέν έννοούσε ν' άποκαμυνθή από τους συναδέλφους τής. Τόσο πολύ όμως έπειθανώθη ή θέσις τής, ώστε άπέθανε έπάνω στο ταξείδι. Όλοι οι Γάλλοι ηθοποιοί συγινήθησαν έξαιρετικά όταν έμαθαν τ' ό δυστύχημα αυτό, ιδιαίτέρας δε ή καλλιτέχνης Ραχίλ. Έκείνες τίς ήμέρες ή Ραχίλ προσεκήληθη σε μιιά έσπεριδα τόν διευθυντο των Σιδηροδρόμων του Βορρά και παντοδυνάμου τραπέζιου Βαρόνου Ρότσιλντ. Νευριασμένη όμως μέ τ' ό θάνατο τής φτωχής ηθοποιού, άνήγηθε να λάβη μέρος στήν έσπεριδα. Τή βραδυά τής εορτής ως τόσο μετενόησε και πήγε στο μέγαρο του Ρότσιλντ, όπου τήν υποδέχτηκαν με μεγαλοπρέπεια.

Όταν έτελειώσε ή έσπερις, μέ θρίαμβο φυσικά τής Ραχίλ, τήν έπλησίασε ό οικοδεσπότης, τής έδωκεν ένα φακέλλο σφραγισμένο και τής ελε: *Έλιζώ δεσποινίς, πως θά μείνετε και σεις έξαρτιστημένη από μάς, όσο έμειναμε κι' έμεις από σάς.*

— Όχι! απάνησε άπότομα ή Ραχίλ. Ό,τιδήποτε κ' άν βρισκεται μέσα σατόν τόν φακέλλο, δέν θά μ' έξαρτισή. Ήμιον άρρωστη και όμος έσηκώθηκα από τ' ό κρεβάτι για να έρθω έδώ. Χρειάζεται λοιπόν κάποινα ιδιαίτερη άμειβή γατήν προθυμίαν μου. — Μά τί έχετε επί τέλους; Σάς βλέπω πολύ διαφορετική άπόψε, ελεπν ό οικοδεσπότης.

Τότε ή Ραχίλ διηγήθηκε τή θλιβερή ιστορία τής άτυχης συναδέλφου τής.

Ο διευθυντής των Σιδηροδρόμων συγινήθηκε ύπερβολικά και ελεπ στή Ραχίλ: *Μείνετε ήσυχη, δεσποινίς. Η ύπόθεσις αυτή θά κανονισθή μιιά για πάντα.*

— Τότε, αυτό άρκει για άμειβή μου κύριε... ψιθύρισε συγινημένη και ή Ραχίλ.

Ο Ρότσιλντ έκράτησε πράγματα τόν λόγο του. Και από τότε όταν ταξιδεύουν μέ τόν σιδηροδρομο οι ηθοποιοί στή Γαλλία, παίρνουν εισιτήριο γ' θέσεως και πηγαίνουν δεύτερη, ή παίρνουν εισιτήριο β' θέσεως και πηγαίνουν πρώτη!...

ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ

«Φρόντισε να γυρίσης τ' ό γρηγορώτερο— έγραφε κάποινα γυναίκα στόν άντρα τής πού έλειπε σε ταξείδι — γιατί θά πάγω να σ' αγαπώ. Άν μπορούσα ν' αγαπώ τους άπόντας θά άγαπούσα και τόν Θεό!»

Ριζαράδ

